

Tehtävä 1

Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6
VÄÄRIN	OIKEIN	VÄÄRIN	OIKEIN	OIKEIN	VÄÄRIN

Tehtävä 2

Väittämä 7	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Väittämä 12
VÄÄRIN	OIKEIN	VÄÄRIN	VÄÄRIN	VÄÄRIN	OIKEIN

Tehtävä 3

Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Väittämä 17	Väittämä 18
OIKEIN	OIKEIN	VÄÄRIN	OIKEIN	OIKEIN	VÄÄRIN

Tehtävä 4

Väittämä 19	Väittämä 20	Väittämä 21	Väittämä 22	Väittämä 23	Väittämä 24
VÄÄRIN	VÄÄRIN	VÄÄRIN	OIKEIN	VÄÄRIN	OIKEIN

Tehtävä 5

Väittämä 25	Väittämä 26	Väittämä 27	Väittämä 28	Väittämä 29	Väittämä 30
VÄÄRIN	VÄÄRIN	OIKEIN	OIKEIN	VÄÄRIN	VÄÄRIN

Tehtävä 6a.

Julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia (valintakoeteos, s. 23) (1p)

Tehtävä 6b.

Kustakin esimerkistä sai yhden pisteen, esimerkkejä piti esitellä kaksi, joten maksimipistemäärä tässä tehtävässä 2 pistettä.

Varminta oli poimia aineistosta sellaiset esimerkit, joissa suoraan viitattiin johonkin lakiin ja sen noudattamatta jättämiseen. Tällaisia olivat esimerkiksi:

-”Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Valtuuston päätösten laillisuusvalvonta ja päätösten täytäntöönpanon kirjaaminen on jäänyt Kittilässä pääsääntöisesti tekemättä.”

- ”Kunnanhallitus piti jopa kokonaisen kokouksen ilman, että siitä kerrottiin tiedotusvälineille tai kuntalaisille. Kokouksesta olivat tietämättömiä jopa ne henkilöt, joiden asiaa siellä käsiteltiin. Yle Rovaniemi joutui tekemään kaksi valitusta asiasta ennen kuin Kittilän kunta suostui antamaan julkisuuteen kaikki lokakuun kokousten julkiset tiedot. Lain mukaan ne olisi pitänyt julkistaa heti pöytäkirjojen tarkastuksen jälkeen – eli kolmisen kuukautta aikaisemmin.”

-”Valtuusto voi irtisanoa kunnanjohtajan, jos hän on menettänyt valtuuston luottamuksen.--> Sekä Pohjois-Suomen hallinto-oikeus että korkein hallinto-oikeus ovat todenneet irtisanomisen laittomaksi.”

Tässä kohdassa hyvitettiin pisteen arvoisesti kuitenkin myös muista vaihtoehdoista, jotka ilmensivät että lakisidonnaisuuden vaatimusta ei ole noudatettu kunnan toiminnassa: esimerkiksi maininnasta asiakirjojen/lausuntopyyntöjen toimittamatta/kirjaamatta jättämisestä asianhallintajärjestelmään tai konserniyhteisöjen puutteellisesta ohjauksesta ja valvonnasta.

Tehtävä 6c.

Virkavastuun muodoista ilmeisin, joka oli tullut arvioitavaksi luottamushenkilöiden toimien osalta, oli rikosoikeudellinen vastuu. Aineistossa on mainintoja syytteessä olevista luottamushenkilöistä, kunnanvaltuutettujen syyllistymisestä rikoksiin sekä tähän viittaava pääotsikkokin, jossa todetaan, että 28 kuntapäättäjää epäillään rikoksista. Aineistossa oli myös informaatiota, joka viittasi hallinnolliseen/kurinpidolliseen vastuuseen, joten vaihtoehtoisesti hyvitettiin myös tästä yhden pisteen arvoisesti.

Tehtävä 6d.

Muut virkavastuun osat olivat siten edellisestä vastauksesta riippuen joko vahingonkorvausoikeudellinen vastuu/velvollisuus sekä hallinnollinen/kurinpidollinen vastuu tai vahingonkorvausoikeudellinen vastuu/velvollisuus ja rikosoikeudellinen vastuu. Yksi piste kustakin oikeasta vastauksesta, maksimi 2 pistettä. (valintakoeteos s.24-25)

Tehtävä 7a.

Valintakoeteoksessa esitellään hallinnon oikeusperiaatteet seuraavasti: Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti (yhdenvertaisuus) sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin (tarkoitussidonnaisuus). Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia (puolueettomuus eli objektiviteetti) ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden (suhteellisuus). Toimien on myös suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia (luottamuksensuoja). Luottamuksensuojaperiaate tarkoittaa, että esimerkiksi viranomaisen on noudatettava omaksumaansa tulkintalinjaa ja yksilöön ei voi kohdistaa yllättäen taannehtivia toimenpiteitä jälkikäteen. (valintakoeteos s. 23).

Näistä tuli valita kaksi ja kustakin onnistuneesta periaatteen sisällön esittelystä sai puoli pistettä, eli yhteensä maksimi tässä kohdassa 1 p.

Tehtävä 7b:

Noudattamisen osalta vastaaja saattoi päätyä kumpaan tahansa ratkaisuun, noudatettiin/ei noudatettu, mutta perustelujen esittäminen periaatteiden määritelmän ja valintakoeaineiston valossa oli olennaista. Periaatteen soveltamisesta sai puolitoista pistettä kustakin, jos vastauksessa esitettiin periaatteen noudattamiseen/noudattamatta jättämiseen liittyviä kohtia aineistosta ja vastauksen perustelut osoittivat että periaatteen sisältö oli ymmärretty oikein. Yhteensä maksimipistemäärä tässä kohdassa 3 p.

Periaatteista selkeimmin oli tehtävään sovellettavissa puolueettomuus- eli objektiviteettiperiaate. Vastaaja saattoi nostaa esille puolueettomuuden kannalta ongelmallisena esimerkiksi aineiston maininnat siitä, että ”ennen erottamistaan Mäkelä teki tutkintapyynnön Levi Ski Resortin toimitusjohtajasta hänen tekemiinsä hissihankintoihin liittyen. Pian tämän jälkeen Kittilän kuntapoliitikot antoivat Mäkelälle potkut ja tutkintapyyntö peruttiin.” Aineistossa mainittiin myös kunnanvaltuuston omistajaohjaustoimet hissiyhtiön toimitusjohtajan palauttamiseksi toimitusjohtajaksi.

Aineiston perusteella saattoi myös tarkastella tarkoitussidonnaisuusperiaatteen noudattamisen ongelmia kunnan toiminnassa, jos arvioi lain mukaan hyväksyttävää tarkoitusta ja irtisanomista. Tässä tuli esitellä mikä oli lainmukainen kunnanjohtajan irtisanomisperuste ja arvioida irtisanomisen tarkoitusta Kittilän kunnassa. Tarkoitussidonnaisuuden ongelmallisuutta tässä esimerkkiaineistossa tuki esimerkiksi se, että ” He [kuntapäättäjät] puhuvat luottamuspulasta, mutta eivät ole pystyneet osoittamaan Mäkelän toiminnassa virheitä.” ”28 kuntapäättäjää epäillään syyllistyneen virka-aseman väärinkäyttämiseen”. Kuntapäättäjien ei-hyväksyttävän tarkoituksen osoittamiseksi saattoi käyttää samoja esimerkkejä kuin em. puolueettomuuden ongelmien osalta.

Jos vastauksessa vaihtoehtoisesti sovellettiin luottamuksensuoja-, yhdenvertaisuus- tai suhteellisuusperiaatetta, myös niiden soveltamisesta hyvitettiin, jos vastauksessa esitettiin periaatetta ilmentävä kohta aineistosta ja perustelut periaatteen noudattamista koskien osoittivat, että vastaaja oli ymmärtänyt periaatteen sisällön oikein.

Tehtävä 8a.

- Voitontavoittelu ei kuulu julkisjohtamiseen
- Julkisten organisaatioiden perustehtävä on julkisen arvon tuottaminen kansalaisille
- Julkisjohtajien suhde poliittisiin päättäjiin demokraattisessa järjestelmässä on erilainen kuin yritysjohdon suhde yrityksen omistajiin
- Lainsäädäntö ohjaa julkisjohtajien toiminta selvästi tiukemmin kuin se ohjaa yritysjohtajien toimintaa.

Pistehyvytyksessä ei edellytetty täysin samanlaista ilmaisua kuin em. kohdissa. Asia on kuitenkin täytynyt tulla samansisältöisesti esille. (0,5 p / kohta, yht. 2 pistettä, artikkelin sivu 6).

Tehtävä 8b.

Valintakoeteoksen artikkelissa (Hyyryläinen, Lehto & Pekkola), jota tehtävään sovelletaan, esitetään (s.6), että mainitut periaatteet (8a) voidaan ymmärtää johtamisen pidäkkeinä tai reunaehtoina. Toiminnallaan julkisjohtaja heijastaa laajempia yhteiskunnallisia arvoja ja käsityksiä siitä, millaista on hyvä hallinto ja johtaminen julkisissa organisaatioissa.

Näistä a. kohdassa haetuista periaatteista kolme jälkimmäistä on sovellettavissa tapaukseen. Oikeasta nostosta ja selostuksesta on saanut 1 p / kohta, yhteensä 3p.

Julkisten organisaatioiden perustehtävä on julkisen arvon tuottaminen kansalaisille. Kunnanjohtaja on toiminnassaan noudattanut lakia. Hän on korostanut haastattelussaan, että ” jokainen virkamies on töissä kansalaisilla. Vaikka luottamuselimet, kuten kunnanvaltuusto, valitsisivat virkamiehen, on virkamiesten ajettava kunnan etua. Kunnanjohtajan työnantajana ovat viimekädessä kuntalaiset, eivät luottamushenkilöt”, Anna Mäkelä linjaa.

Julkisjohtajien suhde poliittisiin päättäjiin demokraattisessa järjestelmässä on erilainen kuin yritysjohdon suhde yrityksen omistajiin

Suhde poliittisiin päättäjiin nousee mutkikkaaksi tapauksessa. Selvitysryhmä on kiinnittänyt huomiota siihen, että luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolit eivät ole selkeät. Ideaalitulanteessa johtaminen perustuu kunnanjohtajan sekä kunnanhallituksen ja -valtuuston tiiviiseen ja toimivaan yhteistyöhön. Toimijoiden pitäisi ymmärtää roolinsa. Aineistossa tuli useissa kohdin esille poliittisten päättäjien ja julkisjohtajien (+viranhaltijatoimijoiden) ongelmalliset suhteet, joita vastauksissa tuli käsitellä.

Lainsäädäntö ohjaa julkisjohtajien toiminta selvästi tiukemmin kuin se ohjaa yritysjohtajien toimintaa. Tehdessään tutkintapyynnön virkansa puolesta kunnanjohtaja noudatti lakia. Kunnanjohtajalta odotetaan lakien ja eettisten koodien noudattamista. Kunnanjohtajaa painostettiin pyytämään anteeksi tekemänsä tutkintapyyntöä poliisille. ”Eikä virkamiesten kuulu pyytää anteeksi toimimistaan lakien ja asetusten mukaisesti”.

Tunnuspiirre ”voitontavoittelu ei kuulu julkisjohtamiseen”. Tämän periaatteen soveltamisesta ei annettu pistehyvytyksiä. Aineiston perusteella ei ole mahdollista tehdä tulkintoja poliittisten päättäjien motiiveista tapaukseen liittyen.

Tehtävä 9a.

- Julkisjohtajien suhde poliittisiin päättäjiin demokraattisessa järjestelmässä on erilainen kuin yritysjohdon suhde yrityksen omistajiin. Johtamisen autonomia, johtamisessa omaehtoisesti päätettävissä oleva tila, on julkisessa johtamisessa kapeampi kuin se on yritysjohtamisessa. (s. 6).
- Selkeät roolit hallinnon sisällä, ja suhteessa kansalaisiin ja poliittiseen järjestelmään. (s. 6)
- Virkamiehen vastuu on luonteeltaan poliittista, vastuu päättävälle poliitikoille sekä kansalaisille ja kansalaisryhmille, äänestäjinä ja palveluiden käyttäjinä. (s. 10).
- Kyse on myös luottamuksen säilymisestä poliittisiin päättäjiin. (s. 15).
- Julkisjohtajalta edellytetään kykyä rakentaa ja johtaa verkostosuhteita, sosiaalisia taitoja toimia yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa mitä erilaisimpien toimijoiden kanssa, sekä vahvaa eettisyyttä julkisen intressin edustajana. Sekä aktivoida eri tahoja mukaan vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin. (s. 15).

Pistehyvityksessä annettaessa ei edellytetty täysin samanlaista ilmaisuja kuin em. kohdissa. Asia on täytynyt kuitenkin tulla samansisältöisesti esille.

Oikeista vastauksista yhteensä 2 p.

Tehtävä 9b.

- *Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolin ja työnjaon epäselvyys.* Aineistossa tulee useassa kohdin esille se, että viranhaltijoiden ja poliittisten päättäjien suhteet ovat ongelmalliset sekä näiden roolit ja työnjako ovat epäselviä. Luottamushenkilöt puuttuvat asioiden valmisteluun. Päättäjien tulee ymmärtää roolit. ”Hyvä ja ammattitaitoinen päättäjä ymmärtää oman roolinsa ja virkamiehen roolin”.
- *Poliittinen vastuu realisoitui tapauksessa siten, että kunnanvaltuusto irtisanoi kunnanjohtajan, koska tämä oli menettänyt valtuuston luottamuksen.* Aineistossa mainitaan, että: ”Valtuusto voi irtisanoa kunnanjohtajan, jos hän on menettänyt valtuuston luottamuksen”.
- Johtoryhmän (viranhaltijoiden) ja kunnanhallituksen *yhteistyön ja vuoropuhelun vähäisyys.* Näiden (johtoryhmän ja kunnanhallituksen) kesken ei vaikuta olevan kunnan kehittämiseen tähtäävää yhteistä näkemystä ja tahtotilaa. Päätöksenteon ilmapiirin kannalta on tärkeää, että kunnan hallinnon ja politiikan välillä vallitsee hyvä yhteistyö- ja vuorovaikutussuhde, jota haittaavat vastakkainasettelut, henkilökohtaiset konfliktit sekä toisten tontille astuminen. Riitaisuudet ja hallinnon sekava tilanne haittaavat kunnan kehittämistä.

10 a)

Yritykset kuvataan ansaintataloudellisina toimijoina. Niiden tarkoitus on tuottaa voittoa. (1 p)
Julkishallinnon organisaatiot ovat taasen toimeksiantotalouden toimijoita. Ne kokoavat varoja vain niin paljon kuin tehtävien hoito, eli kuntalaisten toimeksiannot, edellyttävät. (1 p) (s. 49)

10b)

Kittilän on pitänyt huomioida asuntojen järjestämisestä kaivosmiehille, etenkin kaavoituksen kautta. Myös päiväkotien ja koulujen lisätarpeen selvitykset, ympäristöasioista huolehtiminen, liikenneyhteyksien hoitaminen sekä verotulojen lisäys ovat asioita, joita Kittilän on pitänyt huomioida. (2 p)

11a)

Endogeeniset mallit perustuvat alueen sisäsyntyisiin kehitystä vauhdittaviin tekijöihin, joiden varassa uusien toimialojen tai muutoin merkittävien toimintojen on mahdollista syntyä ja kasvaa. (1 p)
Endogeeniset mallit korostavat kykyä hallita paikallisia resursseja, luoda uusia resursseja, tuottaa paikallisesti innovaatioita sekä kykyä mobilisoida alueen (ja sen ulkopuoliset) resurssit ja kompetenssit samaan suuntaan. (1 p)

Eksogeeninen kehitys viittaa ulkopuolisten syiden aiheuttamaan kehitykseen. (1 p) (s. 64)

11b)

Kultamalmin louhinta ja rikastaminen, työntekijät, uusien asuntojen, asuinalueiden ja palvelujen toteuttaminen, neuvottelut esim. paliskuntien kanssa, ympäristöasioista huolehtiminen, matkailun ja kaivostoiminnan toisiaan tukevat piirteet, verotulojen kasvu. (1 piste per oikea kohta, max 3 pistettä)